

10. BUSCODUCEN.

Remotionis a beneficio

Incidentalis: Recursus adversus decretum reiectionis ex parte Congressus

(Rev. R. - Exc. mus Ordinarius)

(die 13 decembris 1975)

SPECIES FACTI. - Die 16 mensis martii anni 1963 Rev.dus D. G. R. parochus paroeciae S. Petri ad Vincula existentis in oppido vulgo Oirschot Dioecesis Buscoducen, praesentatur ad beneficium cantoratus adnexum altari maiori eiusdem ecclesiae paroecialis. Praesentatio acceptatur ab Ordinario loci et beneficium confertur D.no R. die 21 eiusdem mensis et anni.

Die 15 ianuarii anni 1973 Rev.dus R., ipso consentiente, transfertur a parrochia loci Oirschot, ad paroeciam existentem in Lierop. Translatione non obstante, et Episcopo minime contradicente, Rev. R. prosequitur in fruitione beneficii cantoratus prioris paroeciae usque ad diem 18 mensis iunii anni 1973, cum Ordinarius ei scribit: «Beneficium tibi collatum fuit ut actuali parocho paroeciae S. Petri ad Vincula in Oirschot ... Cum vero tibi impertita sit honesta missio ex officio paroeciae S. Petri in Vinculis in Oirschot ... beneficii collator (patronus) et infrascriptus Episcopus ... existimant nihil iam esse quod illius beneficiarius agnoscaris ... ».

Deinde Episcopus beneficium confert Successori in paroecia S. Petri in Oirschot.

Rev.dus R., aegre ferens privationem fructuum beneficii cantoralis de Oirschot, currit ad S. Congregationem pro Clericis die 5 mensis iunii anni 1974. Sacra vero Congregatio, audito, ut par est, Ordinario loci, recursum reiecit die 2 octobris anni 1974.

Tunc Rev.dus R. recursum interposuit contra decisionem S. Congregationis ad Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae, Sectione altera, die 18 octobris anni 1974.

Signatura Apostolica, requisitis omnibus documentis ad rem facientibus a S. Congregatione pro Clericis, necnon memoriali pro actore ab Advocato Francisco Ligi, voto Advocati Publicae Administrationis specialiter deputati Rev.mi Augusti Leclerc, voto Promotoris Iustitiae ad hanc causam nominati R. P. Anastasii Gutierrez et altero voto Advocati Publicae Administrationis, quaestionem tractavit de admissibilitate recursus in Congressu diei 14 octobris anni 1975.

Congressus Signaturae Apostolicae decrevit recursum non esse admittendum utpote evidenter fundamento carentem. Recurrente Rev. R. ad Signaturam Plenariam, decidendum est: «An recursus ad discepcionem admittendus sit, in casu».

IN IURE. - 1. *De incompatibilitate beneficiorum.* Iuxta canonem 156 par. 1 et 2, et canonem 1439 par. 1 et 2 nullus clericus habilis est ad acceptanda vel retinenda plura beneficia incompatibilia, id est quorum onera universa idem beneficiarius per se implere simul nequeat, vel etiam duo beneficia quorum alterutrum ad honestam ipsius sustentationem sufficiat.

Consequenter statuit canon 188, 3°: «Ob tacitam renuntiationem ab ipso iure admissam quaelibet officia vacant ipso facto et sine ulla declaratione, si clericus ... 3° Aliud officium ecclesiasticum cum priore incompatible acceptaverit et eiusdem pacificam possessionem obtinuerit».

His normis canonicis cavetur a cumulatione beneficiorum, qui fuit gravissimus abusus per saecula in Ecclesia. Adeo odiosa est iuri hodierno cumulatio officiorum et beneficiorum ut constituat delictum ad normam can. 2396: «Clericus, qui assecutus pacificam possessionem officii vel beneficii cum priore incompatibilis, prius quoque retinere praesumpserit contra praescriptum canonum 156 et 1439, utroque privatus ipso iure exsistat».

2. *Beneficium sine officio non datur.* «Beneficium ecclesiasticum est ens iuridicum constans officio sacro et iure percipiendi redditus ex dote officio adnexos» (c. 1409). In beneficio duo elementa sunt essentialia: officium et ius ad fructus; sed officium quodammodo est elementum praecipuum, quasi causa et fundamentum iuris percipiendi redditus, iuxta communem effatum: 'beneficium propter officium'...

Unde prorsus evidens est quod constitui seu erigi nequit beneficium sine officio; at non minus certum videtur quod nemini conferri potest pars beneficialis ad modum beneficii (non pensionis) qui assumere nequeat officium per se ipsum adimplendum et similiter, si sermo sit de retentione beneficii, certum est quod nemo potest sibi acquirere fructus alicuius beneficii, cum legitime missus est in possessionem alius beneficii cum primo incompatibilis.

3. *Cessatio in officio.* Ad normam can. 183 par. 1: «Amittitur officium ecclesiasticum renuntiatione, privatione, amotione, transiatione, lapsu temporis praefiniti». Tempus praefiniri potest vel explicite et determinatim (sicut ex. gr. officium Praefectus SS. Congregationum committitur Cardinalibus in romana Curia ad quinquennium; cfr. etiam can. 387, 426, 505), vel implicite et indefinita ratione, puta si Titio paroco conceditur *pro tempore* cappellania autonoma; id est si cappellania unitur ad personam huius parochi pro tempore sui muneris (cfr. etiam can. 336 par. 2; 446 par. 2; 560). In hoc casu possessio cappellaniae sequitur sortem possessionis paroeciae, sicut accessorium sequitur principale; ideoque, legitime cessante clerico in possessione paroeciae, eo ipso cessat in possessione cappellaniae: et quidem sive in paroecia cesset per privationem, per renuntiationem, per translationem sive quovis alio modo.

Uti patet non agitur in contemplata hypothesi de unione *beneficiorum* quatuor, de qua in can. 1419-1420, quae, si ab Ordinariis fiat, debet esse perpetua (c. 1423, par. 3), sed de unione in persona determinata; et nihil prohibet quominus talis unio ad tempus concedatur.

Otiosum non erit notare differentiam iuridicam existentem inter privationem aut amotionem et alios modos cessandi in officiis ecclesiasticis; inter privationem et amotionem nempe et renuntiationem, translationem libere acceptatam (haec tantum nostra interest), lapsum temporis praefiniti (cfr. c. 183 par. 1).

Amotio vel privatio habetur si coacte clericus officio suo spoliatur a iure vel ab homine; renuntiatio si sponte dimittitur officium a clerico qui ipsum possidet; translatio acceptata si clericus mutatur de uno in aliud officium a competente auctoritate clerico consentiente; transitus temporis si tempus praestitutum, ad quod

officium conceditur, effluxerit (cfr. P. MAROTO, *Institutiones*, I, n. 673 ss.; A. BESTE, *Introductio in Codicem*, ad can. 183 par. 1).

Momentum harum distinctionum in eo est quod ad amotionem et privationem decernendam observandus est specialis modus procedendi, quo omisso, amotio vel privatio vel effectum non sortitur vel obnoxia est legitimo recursui aut appellationi iuxta casus.

Profecto, in genere, si agitur de officio inamovibili, Ordinarius nequit clericum eo privare, nisi mediante processu ad normam iuris, id est mediante processu iudiciali. Si de amovibili, amotio seu destitutio decerni ab Ordinario potest ex qualibet iusta causa ... naturali aequitate servata, sed certum procedendi modum sequi minime tenetur ... (c. 192, par. 2 et 3). Si quaestio est de amotione parochi servandus est modus procedendi statutus in can. 2142-2161, collatis cum Motu Proprio «Ecclesiae Sanctae».

IN FACTO. – 1) Agitur in casu de beneficio non curato, scilicet de beneficio «cantoratus» et de amissione huius beneficii.

Proci dubio Rev.dus R. a paroecia existente in Oirschot translatus est in paroeciam de Lierop eodem consentiente; sed quaestio movetur tantummodo de cessatione vel minus in possessione beneficii cantoratus. Solutio proinde non eruitur e canonibus de remotione parochorum agentibus, ut perperam faciunt partes in causa.

2) Neque agitur de privatione poenali aut de amotione aut destitutione coacta, sed simpliciter de applicandis normis de incompatibilitate, amissione per renuntiationem officiorum, non autem quae coactam amissionem beneficiorum spectant, ut iterum minus recte partes conantur.

His praemissis applicatio iuris ad casum Rev. R. negotium prorsus facile evadit.

1. Rev.dus R. post aliquod temporis spatium a quo obtinuerat beneficium paroeciale in oppido Oirschot, litteris diei 19 ianuarii anni 1963 ad Ordinarium Buscoducensem proponit ut actualis pro tempore parochus paroeciae S. Petri in Oirschot nominetur beneficiarius cantoratus. Ordinarius, (libenter propositioni annuens, negotium egit cum patronis beneficii, prout eidem D. R. communicatur cum Vicario generali litteris diei 1 martii eiusdem anni 1963.

Ita perfecte intelliguntur ea quae Exc.mus Ordinarius scribit Rev.do R. dum eum certiore facit de sua decisione conferendi beneficium cantoratus successori in paroecia loci Oirschot, scilicet beneficium de quo agitur ipsi collatum fuisse usque dum parochi munere fungeretur paroeciae S. Petri in Vinculis. Proinde, dimissa paroecia per legitimam et liberam translationem in aliam paroeciam, eo ipso amiserat beneficium cantoratus.

Haec ratio ut patet, amissionis beneficii, vim habuisset etiam si compatibilis esset cum novo beneficio paroeciali obtento in loco Lierop.

2. Concurrit etiam incompatibilitas beneficiorum in casu, et quidem ex duplici capite: 1^a quia impossibile est adimplere onera utriusque beneficii, scilicet

parochi in Lierop et cantoris in Oirschot; 2^a quia novum beneficium paroeciale sufficit ad honestam sustentationem parochi.

Quoad primum dicendum est curam animarum exigere totalem deditio-nem pastoris ut, in casibus etiam impraevisis, paratus sit ad servitium suis ovibus praestandum. Adimpletio officii cantoris in vico Oirschot poterit concurrere cum obligatione Missae, confessionum, assistentiae infirmis, etc. etc. paroeciae Lierop; quin loquamur de distantia utriusque civitatis.

Hac in re notatu digna sunt verba a Codice adhibita: «Incompatibilia sunt duo beneficia, quorum onera *universa* idem beneficiarius *per se* implere *simul* nequeat...» (c. 1439 par. 2).

Quoad alterum, ipse Ordinarius monet D. R.: «Nostrarum partium esse providere aequae et honestae remunerationi sacerdotum huius dioecesis. Admo-nuimus inique fieri, si quis parochus praeter consuetum honorarium quantum parochis tribuitur, extraordinarios redditus sibi percipit a beneficio» (Litt. ad S. C. pro Clericis, 24. VIII. 1974).

3. Supposita hac incompatibilitate, ex alio etiam capite D. R. amisit benefi-cium cantoratus, id est ex tacita renuntiatione ad normam can. 187 par. 3.

4. Ex incompatibilitate duplicis beneficii, absurdum iuridicum sequeretur ab utriusque simultanea possessione, videlicet, quod Rev. R. frueretur beneficio cantoratus fructusque eiusdem perciperet tamquam beneficiarius (non agitur de pensione) quin adimpleret onera officii; hoc autem contrarium est ipsimet natu-rae beneficii; nam sine officio, quod est, ut diximus, veluti causa et fundamentum iuris percipiendi fructus dotis, hoc ius seu beneficium subsistere nequit.

5. Si tandem concedantur fructus beneficii cantoratus Rev.do R. eius vita naturali durante, tale beneficium nulli alteri conferri poterit, et tunc defraudare-tur voluntas fundatorum; aut conferendum erit non solum diminutum contra canonem 1440, sed sine fructu, quod iterum esset contra naturam beneficii et con-tra sacros canones.

Ex dictis patet fundamento carere recursum ad leges procedurales statutas pro casibus privationis (poenalis) et amotionis (administrativae); nam non est quaestio de his modis amittendi officium, sed de libera tacita renuntiatione. Item incongruum est recurrere ad canones de remotione parochorum, nam non agitur de remotione a paroecia.

Iuxta recurrentis Patronum, dubia est validitas renuntiationis paroeciae, propter errorem substantialem ad normam c. 185. Sed negatur supposita ignoran-tia, quia Rev. R. perfecte cognoscebat connexionem cantoratus cum possessione paroeciae in Oirschot, quatenus ipsemet petiit unionem illius cum parcho pro tempore (cfr. supra, III, n. 2).

Praeterea, etsi huius unionis oblitus fuisset, cum oblivionem non demon-stret, remanet praesumptio iuris iuxta c. 16 par. 2: «Ignorantia vel error circa ... factum proprium ... non praesumitur». Immo vero neque praesumitur ignorantia legis (c. 1.6 par. 2) statuentis vacationem beneficii ob tacitam renuntiationem ab ipso iure admissam, si clericus aliud beneficium cum priore incompatible accep-

taverit et eiusdem pacificam possessionem obtinuerit (c. 188, 3a); eo vel magis quod lex interdicens cumulationem duorum beneficiorum incompatibilium est lex inhabilitans (can. 1439, par. 1), et «nulla ignorantia legum irritantium aut inha-bilitantium ab eisdem excusat» (c. 15).

Insistit recurrens in ratione desumpta ex canone 1438, secundum quem beneficia saecularia praesumuntur concessa ad vitam; sed frustra, quia norma intelligitur de beneficio cuius collatio sit possibilis et valida.

Concludimus: «Negative, seu recursum Rev. D. G. J. D. R., dioecesis Buscoducen-sis, admittendum non esse ad disceptationem, in casu».

Romae, in sede Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae, die 13 decembris 1975.

DINUS Card. STAFFA, *Praefectus et Ponens*; AEGIDIUS Card. VAGNOZZI
MAXIMILIANUS Card. DE FURSTENBERG; FRANCISCUS Card. CARPINO
PAULUS Card. BERTOLI; SYLVIVS Card. ODDI; HUMBERTUS Card. MOZZONI;
JACOBUS Card. VIOLARDO; PETRUS Card. PALAZZINI